GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe ½ 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 8 galbini mon. sunătória.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 76. **Brasiovu 13|1 Octobre** **1869.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Brasiovu 11 Octobre.

„Reforma“ renumitului publicistu Franciscu Schuselka nu incéta a aduce din candu in candu cate unu art. despre noi imbracatu in hain'a adeverului si a realitatii si inca adeveru in tóta golatatea sa, nu cu vreunu cugetu inimicu catra stapanitorii dilei, ci dupa cum se exprima intr'o nota la articululu din Nr. 40 intitulatu: „Au amutitu óre opositiunea nationala in Ungari'a!“, din cugetu de a face unu servitiu amicalu maghiariloru. In articululu acesta dovedesce, ca de candu s'a infiintiatu dualismulu luptele opositiunei nationale au luatu dimensiuni totu mai mari si inca nu numai in Cislaitani'a intre boemi, moravi, sloveni, poloni, ci si in Ungari'a si Transilvani'a intre natiunile suprematisate. Spre a dovedi acésta dice, ca nationalitatile Ungariei suntu intocma de nemultiamite cu constitutiunea maghiara, cum au fostu si mai inainte, dovada pasivitatea la alegeri. Resuscita conferinti'a dela Temisiór'a si dela Mercurea, fórte cea de antaiu spre a forma o partita nationala comuna in Ungari'a, ceealalta constituindu partit'a nationala romana in Transilvani'a. Ambe -si alesera comitete centrale cu problema de a constitui comitete filiali pe tóte locurile. In chipulu acesta se deschise una opositiune regulata nationala si inca pe cale constitutionale legala. Ce se intempla inse? Regimulu maghiaru spre a scapa de acésta neplacere lua refugiulu la potentia incarnata spre batujocur'a constitutiunei. Ministrulu de interne se grabi in zelulu seu a sista activitatea comitetului centrale, alesu in Mercurea, (fara cá se fi desfacutu si celelalte comitete deákianu, tiszaianu si kossuthianu si acésta nu in contra respectului constitutionale facia cu opositiunile!). Ce motivu aduse min.? Nu altulu decatu: ca conferinti'a dela Mercurea cá adunare privata, (care inse pentru natiunea romana a fostu publica si generalminte representatia) n'a fostu indreptatita a face concluse, cari tientéza se dejóce executarea unei legi sanctionate. — Presiedintele comitetului d. Elia Macelariu se indreptă cu representatiune catra comisariulu regiu, in care explică programulu nationalu, rugandese cá se redice sistarea, pentruca ea a urmatu pana a nu fi cunoscutu inca programulu nationalu si tendinti'a comitetului inaintea ministeriului, si diace si in interesulu regimului constitutionalu a cunósce adeveratele dorintie ale poporului romanu. La acésta representatiune urmá in Maiu o nóua ordinatiune ministeriala, care aprobá si sustienú sistarea. Aici vorbesce art. despre potenti'a tractarei, si totusi romanii -si manifestara dreptele sale dorintie, luandu pusetiune facia cu diet'a din Pest'a, candu regimulu maghiaru éra confugi la potentia si cu o trasatura pe péna uimici ceea ce plasmui conferinti'a. Una inse nu o potú sista ministrulu, si acésta o efectulu moralu alu acelei conferintie, adica vointi'a romaniloru pronunciata in solidaritate, ca voru perdura in opositiune in contra legiloru maghiare pana atunci, pana candu ele voru amenintia nationalitatea si prosperarea loru. „Amu trebuitu ce cedemu potentiei“ — scrie Macelariulu intr'una justificare publica — „inse nu se afla nici o potere, care se ne póta inchide calea la parintésca anima a monarchului si la opiniunea publica a Europei, la care au apelatu totudéun'a popórele cele asuprite. Apoi vorbesce asia:

„Noi amu fi doritu in interesulu romaniloru, cá se fi luatu drumulu acesta de cate ori ar' fi fostu prin potintia si cá se lu mai calce cu atatu mai multu, pentruca maghiarii nu slabescu din partesi a informa atatu pe monarchulu, catu si opiniunea publica a Austriei si a Europei despre romani, dupa cum le vine mai bine la socotéla. Cá exemplu se servésca urmatórele: In finea anului trecutu se respicá suveranulu in faci'a unei deputatiuni romane cu displacere despre preotimea ardeléna, care cauta catra Romani'a scl. Acum inse e fapta, ca regimulu ungurescu n'a pututu erua nimicu positivu pana astadi in directiunea acésta; cu prepunere simpla se fiui si acésta. Lucrulu inse sta asia: Preotii au luatu parte si la pronunciamentu, prin urmare ei suntu daco-romanisti, ei ochiescu dincolo. C. Andrássy nu va inceta nici odata a descrie atatu la imperatulu catu si in biuroulu de presa pe romani, ca se afla fórte multumiti cu constitutiunea ungurésca si suntu ómeni fórte iubitori de pace, luandu afara unii agitatori, precum d. e. suntu cei 400 membri ai conferintiei din Mercurea, cari predica pe facia daco-romanismulu, candu se sburlescu in contra legiloru sanctionate.“

Óre ce va mai fi de politic'a prepunerei si invinuirei, dupa ce principele Carolu se primi atatu de amicabilu si destinctivu de catra imperatulu?

Intr'acea ministeriulu aristocratu ingrigiesce, cá d. e. in Transilvani'a se nu se póta misca nemicu politicu. Pres'a e inscalusiata; in contra unei legi sanctionate nu se póte nici vorbi nici scrie nici o vorba. Terorismulu absolutisticu cu legea de presa dela 1852 e in culminatiune; la alegerile de deputati in Naseudu dovedira romanii, ca ei suntu nemultiumiti cu starea de facia a ignorarei dreptului loru politicu nationale si in faci'a opiniunei publice respinsera unanimu participarea, incatu se alesera doi deputati cu 3 voturi. La a 2 alegere cu tóte metechnele, totu nu se aflara decatu vr'o 7 insielati, cari inse cu deputatu cu totu nu representéza districtulu s. a., care le vomu continua in Nr. v., ca-ce damu locu simtiului umanitatii: Tocma ne sosescu prin expresu urmatórile — dovedi de tractarea poporului: —

„Redactiunii „Gaz. Trans.“

in Kronstadt.

Presiedintele tablei regesci Báro Apor a exposesionatu pre fostii sei iobagi, — pre toti locuitorii din Tofalu afara de preutu. — **300** sufiete, 26 familie cu copii in leaganu suntu de 8 dile in midiuloculu drumului. — Exposesionarea prin tribunalu.

De 2 dile li se licitéza tóta averea si rodulu anului presentu pentru restantii. — De frigu si fóme plangu copii, si betranii de o potriva.

Deregatori'a politica le a demandatu a parasi si drumulu, si a-si duce hainele neexecuate, din contra li se voru arde, — unde se emigreze 300 sufiete in capu de érna?

Ne-amu rogatu de comisariulu regescu se ne puna in locuintiele nóstre celu pucinu pana la primavéra, séu se ne lasa in drumu se murimu de fóme si frigu, unde au muritu parintii si mosii nostrii in liniste.

Amu remasu fara o bucatura de pane, adunati dela crestinii celi buni ajutoriu, cá se nu perimu de fóme, si fiti interpreti tipeteloru nóstre: apelamu la simtiulu de umanitate!

Zacharia Moldovanu, Ioane Tataru, Ioane Moldovanu, Ioane Simonu, Ioane Moldovanu in numele comunei.“

Facemu apelu la tóte animele insestrate cu indurare si cu simtiu de compatimire pentru umanitate, cá se binevolésca a intinde mana de ajutoriu la susu descrisii locuitori, la fratii nostri, pentrucá se scape de amenintiarile fómei! Ddieulu asupritiloru de sórte ve va rebonifica! Noi vomu publica ajutóriele sosite, incredentiandule comitetului ce va lua aici acésta sarcina crestinésca asupra-si, ceea ce se va face dóra si pe alte locuri. — Red.

Scóle de fetitie romanesci.

Primindu la mana consemnatiunile scólei de fetitie din Blasiu, cari se tramitu regulatu in totu anulu la comitetulu Reuniunei femeiloru romane din Brasiovu spre informare despre progresele facute in scól'a sustienuta si cu concursulu subventiunei ei, cu mare bucuria vediuramu, ca din anu in anu scól'a se frecuentéza totu mai caldurosu. In anulu acest'a au frecuentatu 55 de fetitie in trei despartieminte séu clase; ér' instructiunea se dede: din religiune, istori'a biblica, gramatic'a romana, istori'a patriei, istori'a naturala, geografi'a, aritmetic'a mentala si pe tabla, limb'a germana si limb'a maghiara pe langa lucrulu de mana si economi'a casnica. Ce dauna, ca natiunea romana din Austro-Ungari'a inca abia are pentru crescerea mai solida a sexului femeiescu dóue institute publice si si acelea inca numai normali, pre candu propagandistii maghiarismului si ai germánismului au spicuitu cu scoli de fetitie si anghiurile aceloru comitate, unde abia se afla una minoritate neinsemnata din natiunea loru; se tacu, ca in tóte orasiele provediura si pe sexulu femeiescu cu scóle de crescere nationala parte publice parte si private. Pentru poporulu romanu nu se afla in tóta Transilvani'a, ma dór' nici in Ungari'a, nici in Bucovin'a vreo alta scóla pentru crescerea nationala a sexului femeiescu, in catu familiele cele mai nationale se afla silite a-si tramite fiicele la scóle maghiare si germane, cu tóte ca sciu, ca le tramitu in fabricele desnationalisarei, unde ambitiunea si onórea nationala romana e obiectu de urgisire si de horopsire! Apoi nu e de miratu, déca se incuiba in sexulu femeiescu mai cultu predilectiunea strainismului si indiferentismulu de crescerea nationale a familieloru. De aici vine, ca din multe familii romanesci se crescu maghironi, apti pentru a paralisa nisuintiele la cultur'a nationale si luptele in directiunea acesta. Pe candu prin Americ'a, prin Marea Britania, ma chiaru si in Rusi'a se redica gimnasie si scoli reali superiori pentru cultur'a sexului frumosu, si se impulpa a-si redica si universitati pentru graduri de scientiele mai inalte: pe la noi abia se facu inceputu si pentru crescerea mameloru de familia, in man'a si a-nim'a carora se afla totusi sorgintea insufarei patriotismului si a inradecinarei simtiului nationale in plapandele anime ale fiiloru loru!

Reuniunea fem. romane, care si a luatu asupra-si sant'a problema de a ajuta crescerea mai solida a sexului femeiescu, fara mare responsabilitate, nu mai póte remané, standu pe locu, numai cu cele 3 scóle subventionate in Brasiovu, Sibiiu si Blasiu, ci trebuie se faca tóte, pentru cá se incuragieze prin tóte anghiurile romanimei a se redica scóle de fetitie, apromitendu pe catu ajuta interesele destinate celu pucinu cate una suta fl. subventiune prin locurile cele espuse desnationalisarei sexului frumosu. Astfeliu de subventiuni voru impulpa comitatele si comunele a se provedé cu timpu cu scóle regulate

dorite si pentru binele natiunei si pentru viéti'a si invierea ei! —

Una voce la starea scóleloru nóstre.

(Din tractulu Sighisiórei 28 Septembre 1869.)

Este aprobata, ca numai atunci póte unu poporu fi vediutu, respectatu, póte fi unu factoru de insemnatate in statu, si propasi catra fericirea sa si a patriei, déca cresce in cultura si in intieleptiune dupa catu 'lu ajuta starea si midiulócele sale.

Timpulu de astadi nu mai este alu pumnului, ci va se se numésca timpulu culturei si alu civilisatiunei, in care geniulu omenescu tinde a se misca liberu si a fi domnitu numai de legi rationali. Voru fi multe pareri de acele, ca numai unu poporu proveduitu cu midiulóce materiale -si póte insusi sciinti'a si cultur'a, si numai poporulu, care posiede si acesta calitate este vediutu respectatu si póte inverti rol'a politica si domni in patri'a sa.

Nu este tocmai asia! La ajungerea sciintiei si a culturei nu este, dupa parerea mea, averea materiala factorulu celu principalu, ci stradani'a si barbati'a. Cu avere singura se facu numai caii lordiloru Angliei doctori de drepturi etc., dara cu energia si virtute, si fara avere insemnata, potu ajunge si fii de tierani sermani la sciintia, cultura si onoruri academice; si unde domnesce intieleginti'a si cultur'a, crescu si midiulócele materiale.

Óre intre academicii, juristii, preotii si invetiatorii nostri cei mai apti de astadi aflase-va $^1/_2$% a caroru parinti se potu numi avuti? Ba! Ci suntu in genere mai numai preoti si tierani miseri, cari abia au vietiuitu si vietiuescu de adi pana mane!

Copilulu romanului tieranu este de comunu talentatu de natura; este din braciale maica-sa intariitu fisicesce printr'o crescere, ce se póte numi spartana. Elu nu cunósce alte lipse, decatu panea, mamaliga, ap'a rece si vestimentele simple. Apoi energi'a si virtutea in scóla inca nu i lipsesce! — Domne sancte! — dara ce este caus'a, de fii tieraniloru nostri nu capata in scólele poporale atata educatiune, ca celu pucinu 50% se scie ceti fluentu, computa cu patru specie si descrie ideele sale simple?! N'avemu scóle si invetiatori? Ba dupa reportele si conspectele generali ale preotimei nóstre mi se pare, ca avemu si de acestea. Dara se ferésca Dumnedieu, ca acesti factori, cari se redice cultur'a poporului nostru, suntu in mai multe protopopiate numai pre charthia. Dara n'avemu preotime cu virtute si energia, care se infiintieze lefe de invetiatori buni pedagogi si se reactiveze in respectirele comuni scólele poporale, care suntu mai numai idea. Inspectur'a nóstra este in unele protopopiate mai numai cu numele. Poporulu nostru tieranu, care nu cunósce importanti'a si urmarile scóleloru, inca nu va face de sene, in timpu lungu, lefe invetiatoresci; inse candu l'ar poté capacitá preotimea si i ar' plantá in anim'a aceste impregiurari momentóse, poporulu ar' aduce sacrificia nespuse.

Óre va da Dumnedieu se cresca lefele invetiatoresci, se se administreze scólele de sene si se se redice cultur'a in poporu cá buretii in padure, déca inspectorii tractuali-scaunali -si punu manele in sinu si preotii comunali capulu pe capatuiu?

In articululu „Gaz. Trans." „si celoru biruiti le remane o sperantia de mantuire" se dice, ca poporulu nostru are acuma refugiulu numai in sustienerea si redicarea scóleloru sale si in desvoltarea intelectuala, care suntu misiunea preotimei. Acésta este unu adeveru tristu, si va remané, pana candu o parte inare din preotimea nóstra nu corespunde acestei chiamari inalte si sante.

Dà, candu ar' fi in tóte comunele, unde stau scólele nóstre poporale fórte deplorabile, pre langa unu preotu si protopopu, inca si Unu Exc. Sa —, atuncia ar' „dà Dumnedieu" cultura si lumina poporului nostru. Mi-va responde, cine se simte prin acestea atinsu, ca a critica -si a imputá, este mai usioru, decatu de a realisá lucrulu. La aceste me vediu nevoitu a storce din péna pentru respectivii urmatóri'a defensiune:

De candu afla totu mai caldurósa partinire ideea, ca cu timpu voru veni causele divortiale in competenti'a judecatoriei civile, se pare, ca dintre reverendisimi, n'au toti timpu disponibilu si portu trebile scolarie, ca-ce energi'a si activitatea loru o cam ocupa oribi'a multime a procseloru matrimoniali, unde, la prim'a aratare, trebuie antaiu cu partii'a actória, dupa starea ei materiala, pactare..... Dupa acest'a apoi are protopopulu de a concepta si actia (potu servi cu date) si a o decopia prin altulu. In fine se 'nhibue actiunea, se incepu pertractarile, se disolva casatori'a pe bas'a motiveloru facute din capritiulu unui dintre consorti.

Ramane a multoru nenorociti! de moralisatiune intre poporu!! Si pana la convenirea congresului nat. bes. inca mai este multu!

Nu voiu se insiru aici protopiate si comune, de unde mi-amu si cate o notitia despre starea cea trista de instructiune la poporulu nostru*), dara, cá se nu cugete cineva, ca aceste fapte suprafiresci, cá a opt'a minuno in evulu nostru, suntu trase din aeru, servésca de motive urmatóriele:

In anii 1858—61 se infiintiase sub consiliariatulu ilustr. d. Dr. P. V. si sprijinirea pretorelui M. in tóte comunele tractului nostru lefi invetiatoresci dela 70—130 fl. v. a. afara de alte emolumente si cercetá pre atuncia baremi 40% din tinerimea nóstra scólele regulatu. Dupa 1861 irupsera schimbari dese invetiatoresci, unu ce binevenitu, portatu de devisa „cine dà mai multu" . . . si unu altu ce forte placutu pentru poporu basatu pe: „cine lasa mai diosu". Dupa teori'a acésta s'au desfiintiatu antaiu in comun'a T. lef'a invetiatorésca preste 100 fl., apoi pe rondu, in tóte comunele tractuale, incatu astadi stau lefele invetiatoresci cu 40—70% mai misere, cá in an. 1861. Tinerimea nóstra scolaria abia cercetéza 10—13% scólele poporali, ba chiaru in Sighisiór'a nu trece cercetarea regulata preste 24%. Din Aprile pana in Novembre nu este in comunele tractuale, — afara de 2 — nici o pomana de scóla. Catechisatia e una espresiune, — care si aci din postulu craciunului trecutu au emigratu.

Apoi repórtele inspectoriloru comunali si conspectele tractuale generali despre educatiunea tinerimei nóstre stau, care de care mai bine implate. Altu modu, cum s'ar corespunde asteptarei Exc. Sale d. metropolitu despre scólele nóstre, si pentru ce se fia tinerimea nóstra la locurile mai inalte de instructiune mai defectuósa descrisa decatu tinerimea altoru natiuni?? Nu este de lipsa se mai inmultimu si noi romanii lucrurile in ministeriulu de cultu, ca-ci inaltu acela se ingrigesce pentru noi in legea scolaria din 1868!

Demnu de compatimire poporu! Pana candu te va lasá preotimea ta se dormi in pace, pana candu va acoperi defeptele si neajunsele scóleloru tale, intr'atata timpu nu vei vedé radi'a culturei si nu vei fi amicu fericirei in patri'a ta! La parinti se reportéza cu sinceritate, cá aflandusse scaderile, se li se caute vindecare! —

In acésta situatiune intempina artic. legei pentru instructiune din an. tr. scólele nóstre din tractulu Sighisiórei. In intielesulu acestei legi s'au si infiintiata in 5 Sept. a. c. consiliulu scolasticu de 30 de membri, intre cari se afla si 3 romani. De si acésta institutiune este acuma numai unu subjectu intransitivu, — totusi divis'a lui sta, de asi creá cu timpu si obiectulu asupra caruia se-si diriga activitatea sa. — Ce sórte voru avé scólele nóstre sub auspiciele de facia, póte gáci ori cine; numai preotimea cu esceptiuni pucine — nu gácesce, pentru ca deusa este convinsa, „ca statulu ne va redicá scóle, dotá invetiatorii bine, si va restringe tinerimea de a cercetá scólele regulatu. Atuncia ne vomu ajunge tient'a dorintiei nóstre." — Intru adeveru, atuncia vomu ajunge tient'a teoriei Szechényane!

Cu tóte, ca si cercularíulu cons. din 21 Iuliu 1869 Nr. 780 este de alta parere, cá preotimea nóstra, si demanda preotimei fórte strinsu ingrigirea de scóle si bunificarea lefeloru invetiatoresci; cu tóte ca inspectoriulu nostru tractuale-scolariu s'a facutu si de unii individi atentu la importanti'a cercularíului mentionatu, si s'a rogatu, se intreprinda mesurile cuviintióse pentru infiintiarea lefiloru invetiatoresci, totusi inca nu se vede nici unu semnu de viétia, necum resultatu. Dara si pentru ce atata truda? Déca se voru organisá representatiunile scolastice si besericesci pana catra pascile viitórie, apoi cu ajutoriulu factoriloru acestoru noi se voru infiintiá celu pucinu preste unu anu séu doi si lefe invetiatoresci.

*) Are fiacine datoria a intra cu consiliu si confapture la midiulocu si a ajuta, cá orce defectu cu timpu se se suplinésca, si numai asia va prospera la noi instructiunea. Asia dioru se facemu in tóte tractele reuniuni pentru meliorarea starii instructiunei, ca-ce altii ne voru lua pe dinainte si ne voru intrunì in reuniunile loru, cá se le ajutamu infiintiarea planuriloru loru, si noi ambele confesiuni romanesci vomu deveni corpuri fara vointia si fara activitate, care se cere, cá se o intrebuimu pentru cultur'a nationale a fiiloru nostri, cu tóte poterile reunite in societati tractuali pentru scóle. Altfeliu nu e sperantia de viétia! — R.

Fiindu acela P. T. caroru nu le voru conveni cele-susu dise, voru afá mangaiere, déca voru ceti cu consciinti'a sincera sant'a evangelia despre impartirea si economisarea cu talentii domnului. —

c

Dela diet'a Bucovinei.

Desbatorile in caus'a introducerei limbei romane. d. „Alb."

ADAUSU

la ordinea de casa a dietei in ducatulu Bucovinei, referitoriu la limb'a tractariloru,

§ 1. Fiacarea din cele trei limbe indatinate in Bucovin'a, adica limb'a romanésca, rusésca si nemtiésca (germana) póte se fia aplicata in tractarile dietale.

Romane asia dara in voi'a ablegatiloru, in veri care din aceste limbe a face vorba in consultari, a asterne propuneri, a indreptá interpelatiuni catra comisariulu regimului si a face reporturi in numele comiteteloru.

In care limba s'a vorbitu, se copiéza vorbele in protocólele stenografice.

§ 2. Propunerile facute de ablegati, atatu in comitete, caror'a suntu predate, catu si in casa se supunu spre deliberare si conclusu in acea limba, in carea suntu aduse.

Propusele regimului, care se astépta in tóte trei limbele indatinate in tiéra, predanduse comiteteloru alese, se va decide in fiacare data prin unu conclusu alu casei, in care limba suntu ele de atrasu spre consultare prealabila in comitetu si spre deliberare si conclusu plenariu in casa.

Testulu propuneriloru si alu propuseloru, carele s'au luatu de basa la consultare si conclusu, este singuru testulu autentícu alu legiloru respective.

§ 3. In protocólele siedintieloru, care se potu compune in fiacarea din cele trei limbe, se conserviu conclusele casei in testulu, in carele acestea s'au facutu.

Dela compunerea protocóleloru inse in un'a séu alt'a din cele trei limbe indatinate in tiéra se póte face abatere, déca nu se protinde acést'a celu pucinu de optu membri ai casei.

§ 4. Petitiuni catra dieta se primescu in fiacarea din cele trei limbe indatinate in tiéra, ele se tractéza si se resolvu in limb'a incursei.

Discursulu parintelui Samuilu Andrievici, tienutu spre motivarea adausului.

Inalt'a casa! In siedinti'a din 11 Septembre a. c. facundu-me organulu dorintieloru unui numeru considerabile din midiulocalu nostru si insesi a unei parti precumpenitórie a poporatiunei din tiéra, si cerendu procurarea unui stenografu, carele se concépa discursurile tienute in limb'a romana a tierei, precum si compunerea protocóleloru si in limb'a acést'a, mi-amu reservatu in fine a face o propunere anume, de sine statatória, in cadiulu, candu consideramu si realisarea acestei pretensiuni s'ar trage la indoiéla din óre care parte.

Ce e adeveratu, cestiunea produsa de mine, cá un'a, ce e basata pe articulu 19 din legea fundamentala de statu, in fondu nu s'a atacatu. Cu atat'a mai veheminte inse, se redicara mai multe voci, intre aceste mai vertosu un'a fórte elocinta, in contra procedurei formale insistendu cá spre compunerea protocóleloru si in limb'a romana cu vigóre de autenticitate se recere unu conclusu din partea inaltei case si nu numai o dispositiune din partea presidiului.

Ve asiguru, domniloru! si reportulu stenograficu demustra, ca scopulu meu nu a mersu asia departe, adica pana la intrebarea, déca autentí'a concluseloru inaltei case se depinda dela copiarea loru in limb'a romana, si credu ca si pré stimatulu presidiu a fostu departe, de a voi se traga din cerculu de competintia alu inaltei case in cerculu autoritatii presidiale.

Scopulu meu modestu a fostu de a midiuloci posibilitatea, cá acolo, **unde** este representanti'a tierei, se fia si limb'a tierei, cá asia dara desbaterile si conclusele nóstre, se fia intielese catu cu potintia atatu de toti cei ce suntu impreuna cu noi, catu si de poporatiunea, carea ne-a alesu si ne-a trimisu pre noi incóce. Éra buna vointi'a domnului presiedinte a fostu de a respunde acestei pretensiuni drepte si legale.

Lauda spiritului de pace din un'a si din alta parte, ca acelu incidente s'a aplanatu, si acum dara la cestiunea, ce ni stá inainte!

In ordinea de casa nu e prefiptu nemica in in privinti'a limbei. Asta intrebare remase asiadara deschisa. Fiinduca in periodulu de mainte

membrii inaltei case in partea cea mai mare erau versati mai bine in limb'a nemtiésca, devenî limb'a acést'a intru intrebuintiare si asia, pe urm'a intrebuintiarei, limba ordinaria in desbaterile dietale.

Cu tóte acestea, in sesiunile prime ale periodului dietale trecutu, proiectele de legi din partea regimului se puneau pe més'a inaltei case in trei limbe, adica in limb'a nemtiésca, cá una ce este a regimului, in limb'a romanésca, cá un'a ce este limb'a tierei si in limb'a rusésca, cá un'a ce este indatinata in tiéra. Totusi unii din ablegati din candu in candu vorbiau si in alta limba, decatu in cea nemtiésca, adica in limb'a romanésca si insasi in cea rusésca; ba, precum demustra protocolele stenografice, se fecera si propuneri pentru respectarea acestoru dóue limbe.

Din carea causa remasera neimplinite dorintiele manifestate si care fù motivulu, ca din insasi partea regimului incetara de a veni propositiunile in tóte trei limbele? nu e chimarea mea a cercetá, si de si m'asiu incorcá, nu asiu fi in stare, a aplicá si a lamuri lucrulu. Ast'a inse sta neclatitu, ca in sesiunea presente s'au manifestatu pretensiunile pentru respectarea limbeloru din tiéra in atare modu, ca resolverea causei acesteia nu se póte amaná mai multu. Si pana ce stamu noi domniloru, pe terenulu constitutiunei din 21 Dembre 1867, pana ce articulu 19 din legea fundamentale de statu sta in vigóre, paremise, ca realisarea unor'a cá aceste pretensiuni drepte si legale, nici nu se póte denegá.

Credu dara, ca despre necesitatea resólverei acestei intrebari, puse la ordinea dilei, nu mai póte fi indoiéla; si déca din partea unoru domni din midiuloculu nostru s'a observatu, ca ar' fi mai oportunu si mai bine, de a remané in desbaterile nóstre dietale cu limb'a nemtiésca, dupre cum a fostu indatinatu pana acum, déca din alta parte se privesce costiunea limbei de o semenatura de discordia, fiami iertatu a dechiará, ca eu sum de alta parere.

(Va urmá.)

Societatea academica romana

Siedinti'a publica din 14 Septembre 1869, in diu'a Crucei.

APOTEOS'A LUI SINCAIU.

Discursulu de recoptiune alu d. A. PAPIU ILARIANU si respunsulu dlui GEORGIE BARITIU.

(Capetu.)

D. Baritiu urmá la tribuna, dupa o mica pausa, spre a respunde. — A si respunsu adencu, politicu, cá bunu romanu. A fostu satiricu, muscatoru chiaru, pentru acei cari din studiulu lui Sincaiu esu cá pecinginea in facia si se demasca de inamici ai romaniloru. — A demonstratu, ca barbatulu carele va isbuti a face o perfecta biografia a coloru trei luceferi, ce au luminatu pe la inceputulu secolului orizonulu intunecatu alu romanismului, Sincaiu, Claiu, — acel'a va face in acelasi timpu istori'a némului romanescu pentru timpu de 50 de ani: 1770—1820. Complimentá pe recipiendariu pentru deplinulu seu succesu in facerea biografiei lui Sincaiu. Enumera scriptele, meritele si ocupatiunile istorice, de mare pretiu pentru romani, a le oratoriului. Apoi aduse vorb'a pe departe, dar' nemeritu, la „scól'a cosmopolita“, ce s'a ivitu la noi de catuva timpu; scól'a, care -si „bate jocu de totu ce este nationalu“; — scól'a care, dupa ide'a nóstra personala, face romanismului acelu reu, pe care lu face omenirei o secta infama de lipoveni, alu carei nume cuviintí'a nu ne érta a'lu mentioná aici.

Romanulu, — esclama intr'unu periodu d. Baritiu, — „nu póte fi cosmopolitu inainte de a fi romanu!“

Fù bine intielesu.

Dar'! — cugetá fiacare din noi: Romanulu a fostu romanu, este romanu si trebuie se móra romanu, ori care ar' fi perfid'a perseverantia a strainiloru, de a ne desnationalisá! Patri'a romanésca, mare, unita, cultivata, fortificata, trebuie se tréca de mostenire numai si numai la romani, din generatiune in generatiune! . . .

Cine ne crede gresiti, arunce-ne pétr'a: o primimu!

Déca, dupa cum amu disu, nimene n'ar fi interpretatu pre bietulu Sincaiu mai bine de cum l'a interpretatu d. Papiu, totu astfelu nimine n'ar fi potutu se i respunda mai nemeritu, de cum i a respunsu d. Baritiu. Amendoi nascuti si crescuti sub acelasi conditiuni, sub cari s'a nascutu, crescutu, lucratu si suferitu Sincaiu. Amendoi au fostu la inaltimea momentului si a subjectului ce si-au alesu. — Amendoi au priceputu cu anim'a romanésca mai cu deosebire unu lucru fórte ponderosu in viéti'a romanismului de astadi: „imperiós'a, neinlaturat'a necesitate ce se simte de desteptarea, de acietiarea spiritului si a sentimenteloru curatu romanescu; insemnatatea imboldirei gustului si a studiului limbei si a istoriei nationale; propaganda latina; — singurile punti, pe cari putemu trece dela quasimórtea actuala la o viétia desoversitu romanésca, asia cum a intielesu'o unu Sincaiu buna óra!“ . . .

Suntu dile in viéti'a némniloru, — dice acelasi biografu alu lui Sincaiu, pe care lu citai mai susu, d. L...u, — candu prin istoria se rodescu faptele viitoriului! Déca insusi acei, cari tralescu in volbur'a trebiloru dileloru de astadi, isi atientescu asia mintea la cele de multu trecute!), ce vomu face óre noi astí'a, cari traimu numai in viitoriu! . . . O istoria romanésca in dilele de acum ar' fi unu semnu mai multu, ca romanii, — cari se falescu, ca dreptulu, a fi viti'a neperitória dintr'o veche trupina, ca a lasatu dentr'ens'a viue monumente in tóta lumea; — suntu intru adeveru chiamati a se nasce érasi la viétia; o asemene istoria, ce ne-ar' face, póte, se resuflamu acum mai in largu in angustimea impregiurariloru, in cari ne este catu a ne miscá, ar' fi mai multu inca si de catu unu semnu de viétia; ar' fi o parte din viéti'a chiaru!“

Eca care este pentru cei cunoscatori de ale némului romanescu insemnatatea studiului istoriei nationale romane. Petrundase romanii de acestu mare adeveru. Unulu din acesti cunoscatori, colegu recipiendatului, ageru patriotu si ageru oratoru, reflectá cu vreo cincisprediece ani in urma astfeliu asupra acestei insemnatati: „Sciu setea cea mare, ce se simte de o istoria romanésca, si cu tóte acestea, nu vedu, ca se simtiesce acum mai multu intre noi consciinti'a fapteloru strabune, care este cea d'antaiu rodire a istoriei. Séu ca anim'a nóstra este atatu de cuprinsa de grigele vietiei de facia si a véculei ce ne rapesce in viitoriu, in catu nu mai are voia a primi in sine lucruri de multu trecute si adormite in sinulu timpuriloru; — séu ca curiositatea de a invetiá si a sci din cele trecute pe cele de facia, nu este inca atietia intre noi prin nici un'a din acele scrieri privilegiate ale genilui, cari strabatu de odata in adenculu animei unui poporu.“ — Cuvinte mari, cari te facu se cugeti profundu. Inse, pentru casulu de facia, cata se fimu drepti: insusi autoriulu curinteloru, citate mai susu, credemu, ca se va uni cu noi si va afirmá, ca: discursurile ce s'au tienutu la „din'a Crucei“ in marea sala a academiei romane, suntu „scrieri din acele privilegiate“ ale genilui latinu, cari au strabatutu adencu in anim'a romaniloru ascultatori, si cari voru mai strabate inca si in animile tuturoru romaniloru, ce le voru ceti dupa ce tiparulu binefacatoriu le va da corpu imprimatu, dupa cum astadi au unu sufletu nestimatu! Greutatea nu ni se pare a fi aici deocamdata, ci se cere a sci: ave vomu fericirea de a ascultá multe discursuri de aceste pe anu! Inceputulu s'a facutu bine. Cruce ajuta!

Cine este inse acestu d. G. Baritiu? intrebane-va cineva din tener'a generatiune, pucinu dedata cu ómenii si lucrurile de preste Carpati.

Cine este Georgiu Baritiu? Anu respunsu inca de multu. Numele lui este nedesilipitu de orice interesu nationalu romanescu. Cá barbatu de statu de preste munti, sta pe antaiulu planu. Cá omu de litere, elu este alu Romanimei intregi. Éta ce diceamu noi la 1866 in istori'a „scóleloru si invetiaturei la romani“:

„Indeplinimu o sacra datoria, mentionandu inca despre o scóla, ce a mai existatu in Transilvani'a, si o mare scóla care a formatu mii de romani, care a formatu, care a pregatitu pre toti romanii din Principate, mai cu deosebire, la viéti'a politica si literaria de astadi. Si acésta scóla este „Gazet'a de Transilvani'a“, a carei redactiune a tienut'o demnulu de totu respectulu contimporaniloru si alu viitoriloru d. Georgiu Baritiu. In curgerea a 10 ani inchiaiati, 1838—1848. Bucatile poetice ce au aparutu in acésta fóia, sub numele demnului seu colaboratoriu Andreiu Muresianu, suntu nedespartite de totu ce scie romanulu mai sublimu si frumosu.

„Ori de cate ori vomu vorbi de cultura, de presa, de scóle, de literatur'a romaniloru, se nu uitamu pe Georgiu Baritiu. Georgiu Baritiu a vorbitu romaniloru nu numai de pe catedra cá profesoru, ci le-a vorbitu diece ani si de pe unu amvonu mai inaltu decatu tóte amvónele, precum fórte nimeritu ilu califica unu publicistu dela 1855; de pe unu amvonu, alu caruia auditoriu erá pretutindenea si alu caruia glasu strabatù in palatele bogatiloru cá si in casutiele rezasiloru si ale posesoriloru. Politica, scintie, arte, literatura, nimicu nu i fù strainu. De pe unu amvonu, prin alu caruia glasu „clase intregi fura desteptate, luminate si chiamate la viéti'a publica“ [2]). Negasindu termini mai energici, cu cari se calificamu servitiele facute de d. Baritiu romaniloru, de acea amu avutu recursu la frumósele si elocintele cuvinte, cu cari acelu publicistu se servi intr'o ocasiune, spre a caracterisá puterea presei romane. Renumele „Gazetei de Transilvani'a“, — dice elu, — a fostu mare. Cele mai bune articole despre drepturile si interesele romaniloru esiau odiniora in acestu diariu, in care publicistii cei mai insemnati isi dedese rendez-vous. „Gazet'a de Transilvani'a“ fù aperatoriulu celu mai infocatu alu Principateloru, stimulatoriulu neobositu alu nationalitatii, protivnicilu neimpacatu alu inriuririloru din afara si alu abusuriloru din intru, cari impedecá propasirea. La „Gazet'a de Transilvani'a“ alergau toti publicistii romani, cari in patri'a loru nu puteau gasi organu pentru a-si puté publicá ideele. „Gazet'a de Transilvani'a“ erá pentru Principate „pres'a libera“, organulu opiniunei publice. Gazet'a fui Baritiu a facutu multu bine, a opritu multu reu, si in totu chipulu a exercitatu o mare inriurire in Iasi si in Bucuresci, atatu asupra guvernelorru catu si asupra poporului [3]).

„Éca ce a facutu Baritiu prin gazet'a lui. Fapte de acestea suntu in stare a ilustrá viéti'a unei generatiuni intregi, cu atatu mai multu a unui singuru omu. In adeveru, nestérsa va remané in animele romaniloru acea invapaiare, acea emulatiune, acea rivna spre studiu si citire, ce deschise Gazet'a si Fói'a pentru minte intre noi. Ea ajunsese a fi centrulu de intelnire a totu ce avea intrég'a Romania de bunu, teneru, gratiosu, demnu de viétia si actiune nationala. In cele 20 tomuri ale „Gazetei“ si „Fóiei“ de Transilvani'a, si nu aiurea, este temeli'a literaturei romanesci. Acolo, acolo este scrisa istori'a celoru 10 ani de repausu si natiunei nóstre, 1838—1848. Acolo este lancastrulu, ce ne-a pregatitu pentru viéti'a normala de astadi. Studiati-le si vedi vedé. Candu deschide cineva si astadi unulu din acele tomuri, unu parfumu inviatoriu ii patrunde sufletulu. Ochii se implu de lacrimi si anim'a de jale; ca-ci, in adeveru, astadi nu mai lucramu cu acea aprindere, cu acea tineretia, cu acea sperantia, cu acea cordialitate, cu care s'a lucratu in „Fói'a“, dela 1838 pana la 1848. . . .

„Veni o di, in care Fói'a nu mai puté strabate pana la noi. In acea di, romanulu din siesurile Dunarei redica ochii spre muntii Carpati. Vai! Verfurile loru erau increstate de lanci cazacesci. Pén'a cadiuse din man'a lui Baritiu. Elu erá ferecatu. . . .“ [4])

Éca cine este Baritiu. Éca cine a respunsu in numele academiei romane dlui A. Papiu Ilarianu, autorului „Tesaurului de monumente istorice“, alu „Istoriei Romaniloru din Daci'a superiora“, a „Independintiei constitutionale a Transilvaniei“, si o multime de alte lucrari istorice si juridice, ce facu epoca in istori'a si literatur'a nationala.

Erau se mai vorbésca patru academiciani din Romani'a de dincóce de Carpati, si anume Cogalniceanu si Eliadu, Sionu si Maximu, — dar' dupa impregiurari, discursurile loru s'au amanatu pentru sesiunea viitória.

O Dómne! ca-ci n'avemu serbari de aceste mai dese! Ca-ci n'avemu barbati cá Baritiu si Papiu mai multi! Prin midiuloculu unoru atari desbateri, ei ar' interesá tóte animile nobile la suferintiele si sant'a causa a patriei comune! De-mi este permisu a me servi prin analogia cu cele ce dise de curendu d. Louis Blanc despre Franci'a: ei ar' aparé si resbuná onórea nationala. Ar' afirmá de inaintea lumei persistinti'a magnanimeloru aspiratiuni

---

[1]) Alusiune la unu boieru moldovénu, ce se trage de vita dintr'un'a din cele mai vechi familii moldovenesci, carele se afla la 1855 intr'un'a din cele mai de frunte „boierii“ ale tierei, si carele dise intr'o di, ca: „in cateva dile invetiase atat'a istoria a patriei catu n'a invetiatu cu dóudiece de ani mai in urma. Idem F. Z. Nr. 16. —

[2]) Diurnalismulu romanescu. Vedi in „Romani'a literaria“ pe anulu 1855, Nr. 4.

[3]) Scrisórea catra d. Iacobu Muresianu, redactoru alu „Gazetei Transilvaniei“. „Romani'a literaria“, Nr. 14. (Vedi si in „Gazet'a Transilv.“ Nr. 20—21 art. subscrisu: „Unu romanu bunu“ si „Fóiea pentru minte etc.“ Nr. 26, 1855, cari se referescu la scrisória. — Red. G. Tr.

[4]) Buletinulu instructiunei publice. Tom. I. p. 115.

nationale. Ar' refută pe calumniatorii ei. Ar' rapi neamiciloru romanismului fericirea de a'lu crede mortu. Ar' teri despotismulu si cosmopolitismulu la gemoniile istoriei, dupa ce le-ar' fi imbouratu cá pe criminali. Ar' redicá pétr'a de pe mormentulu, sub care ungurii, germanii si muscalii au ingropatu de viua o natiune, de a le cari'a calitati suntu gelosi, alu careia sange l'au suptu si sugu inca. Ar' grabi ór'a totalei mantuiri, calindu si intarindu sufletele slabe séu slabite. S'ar formá caracterulu tinerimei. S'ar desteptá simtiulu nationalu. In fine, s'ar redicá moralulu natiunei si i s'ar dá incredere in sene. Si totusi, trebuie se recunóscemu, ca multiumita nu scimu caroru impregiurari nefaste, romanii se credu multu mai inferiori decatu suntu. Ei au perdutu sentimentulu de sine insisi. Ei bine, candu stamu si judecamu dreptu, totu avemu medii intelectuale si morale, pe cari déca amu sci a le utilisá cu o vigóre, de care este capabila natiunea romana, candu vrea, nimine in Orientu nu ne-ar' intrece.

Se avemu deci credintia in noi, macaru catu firulu de mustaru alu Evangelistului, si vomu dice Muntelui Calamitatiloru, ce ne bantuie: muta-te! pici! — si elu se va mutá si va perí.

Dar' si credinti'a fara „fapte", nu e de nici o tréba! . . .

Amu disu. G. Misailu. „Traianu."

Cronica esterna.

ROMANI'A. Despre calatori'a principelui Carolu:

„In timpulu petrecerei sale la Baden-Baden, Inaltimea Sa a primitu visit'a Maiestatei Sale regelui de Prusi'a, care i a conferitu marea cruce de auru a Vulturului rosiu. Suit'a Inaltimei Sale a fostu asemenea decorata.

Marele duce de Baden si principele mostenitoriu alu Prusiei au facutu asemenea visita Domnului Romaniei.

Marele duce a conferitu Inaltimei Sale ordinulu casei de Baden.

Alalta eri, 23 Septembre, Inaltimea Sa a purcesu, prin trenu espresu, la Parisu, unde a ajunsu eri, Mercuri, la 3 óre diminéti'a, si a trasu la otelulu Bristol. Indata dupa aceea unu oficieru de ordonantia alu imperatului a venitu a se pune la dispositiunea Inaltimei Sale pe totu timpulu petrecerei sale la Parisu.

Inaltimea Sa esprimendu dorinti'a de a vedé pe imperatulu chiaru in diu'a sosirei sale, Maiestatea Sa 'lu a incunoscintiatu, ca lu va primi la 2 óre dupa amédi.

La 1 óra si diumetate unu echipagiu imperiale cu patru cai a condusu la resedinti'a imperiale de St. Cloud pre Domnulu Romaniei, insocitu de d. Ioane Stratu, agentulu nostru la Parisu, si de adjutantulu de servitiu, majorulu Greceanu.

Onorile reservate numai pentru suverani au fostu facute Domnului Romaniei. Cas'a civila si militaria a Maiestatei Sale asteptau la intrare pe Inaltimea Sa si lu a condusu pana la apartementele imperatului, cu care Inaltimea Sa a avutu o convorbire de o diumetate óra.

Maiestatea Sa a binevoitu a adresá cateva cuvinte binevoitórie agentului nostru si majorului Greceanu, care a fostu presentatu de Inaltimea Sa.

Domnulu, esprimendu dorinti'a de a merge in acea séra la opera, Maiestatea Sa a binevoitu a pune logea imperiale la dispositiunea Inaltimea Sale. „Monitoriulu."

Madridu 5 Octobre. Se anuncia, ca trei bande langa Saragos'a au fostu batute, cu o perdere de 80 morti si 300 raniti. Celelalte bande din Murci'a au fostu respandite si exista inca mai multe bande in Cataloni'a, cari se retragu inaintea trupeloru. In acésta provincia, s'au taiatu sinele caliloru ferate in mai multe locuri. Dara calea dela Madridu la Parisu este neatinsa. Cortesii au votatu legea, prin care suntu suspendate garantiile constitutionale. Deputatii republicani au abandonatu sal'a, inainte de a se fini siedinti'a. —

Carlsruhe 5 Octobre. Camer'a deputatiloru a inceputu desbaterile asupra adresei. Insista asupra necesitatii unirei nationale Sud-Nord. Este convinsa, ca regenerati'a germana nu se va implini, decatu prin unirea Nordului cu Sudulu. Ea astépta cu incredere acelu momentu, care nu ar' turbura pacea nici ar' amenintiá pe cineva. Numai violinti'a ar' afla pretestu cá se atace acésta unire. —

Berlinu 6 Octobre. Camer'a senioriloru a formatu biuroulu seu. Comitele Stolberg presiedinte.

Munich 6 Octobre. Camer'a, neisbutindu in siépte scrutiniuri se aléga presiedintele, din caus'a egalitatii voturiloru pentru candidatii liberali si ultra-munténi, a fostu disolvata prin decretu regalu. —

Berlinu 6 Octobre. Landtagulu s'a deschisu. Discursulu regelui constata, ca situati'a finantiara a tierei nu s'a amelioratu intr'unu modu simtitoriu. Cheltuielele intrecu inca veniturile. Prin urmare guvernulu cere cresterea impositeloru directe. Regele esprima increderea in asimtimentulu camerei, ca-ci cu catu sacrificiele, cari trebuiescu suportate, suntu mai intardiate, cu atatu tiér'a le simte mai multu. Regele anuncia proiectele de legile cele mai importante: reform'a administrativa a districteloru si comuneloru, lege asupra instructiei publice. Celu d'antaiu proiectu va servi de punctu de plecare pentru desvoltarea ulteriora a guvernementului in administratie. Regele termina, aratandu, ca sfortiele guvernului, pentru a conservá si intari pacea, pentru a scuti relatiile cu puterile straine de orice noru, a avutu deplinu succesu. Regele crede, ca politic'a straina, dirigeata de densulu in acelasi sensu, va urmá se aduca aceleasi fericite resultate, adica desvoltarea reporturiloru pacifice si amicali cu orice guvernu strainu, desvoltarea vietiei comerciale si industriale, marginirea autoritatii si independinti'a Germaniei. — „Mon."

Impartirea curiei ungaro-regie

din Pest'a in senate, carea de nou s'a organisatu in intielesulu § 4 a procedurei civile statorite prin articlulu de lege LIV din anulu 1868, precum si numele presiedintiloru, judiloru si a notariloru actuali.

Despartiementulu I. Curi'a ungaro-regia cá carte de casatiune pentru tóte causele are numai

Unu senatu. Presiedinte Georgiu Majláth.

Judii: Ignatiu Lucaciu, Samuilu Bonis, Teofiiu Fabini, Laurentiu Toth, Emericu Szabó, Albertu Soltész, Aloisiu Popp, Edmundu Herbert, Ludoviou Chernel, Sandru Vértesy, Colomanu Babos.

Adjunctii: Andoru Paiss, Nicolae Németh, Stefanu Bellaagh, Antoniu Rosemberszky.

Notariu: Alexandru Kun.

Adjunctii: Iosifu Gallu, Stefanu Hlaváts.

Directoru supremu: Ioane Desewfy.

Secretariu presidialu: Felice Tóth, afara de acestia personalu ajutatoriu si de manipulatiune.

Despartiementu II: Curi'a ungaro-regésca cá judeciu supremu (tabula septemvirale).

Pentru causele civile.

I. Senatu. Presiedinte: Vasilie Ladislau Popp.

Judii: Mihailu Hengelmüller, Cristofu Széll, Ioane Alduleanu, Franciscu Ocsvay, Emericu Szentgyörgyi, Ioane Németh, Aloisiu Daruváry.

Notariu: Ladislau Domokos.

II. Senatu. Presiedinte: Ignatiu Zsoldos.

Judii: Carolu Ráth, Ioane Suhajda, Antoniu Balázsy, Ioane Öffner, Constantinu Reisz, Lipoldu Jamnitzky, Carolu Vajkay.

Notariu: Victoru Hollán.

Pentru causele urbariale.

III. Senatu. Presiedinte: Stefanu Kovács.

Judii: Iosifu Kopácsy, conte Gabriel Bethlen, Iosifu Deák, Wilhelm Dapsy, Sandru Kozma, Ioane Puscariu, Ioane Hillbi Gáll.

Notariu: Gellertu Bolváry.

Pentru causele cambiale, concursuale si monstanistice.

IV. Senatu. Presiedinte: Leopold Lipovnitzky.

Judii: Mihailu Hengelmüller, Antoniu Somoskeöy, Ioane Fogarasy, Cristofu Széll, Ignatiu Hersics, Ioane Öffner.

Notariu: Aloisiu Knor.

Pentru causele criminale.

V. Senatu. Presiedinte Stefanu Melczer.

Judii: Teodoru Pauler, Carolu Szutsics, Ludovicu Vadnay, Marcu Popoviciu, Emanuilu Gozsdu, Fridericu Bömches, Iosifu Osztrovszky.

Notariu: Andreiu Horváth, pe langa acestia personalulu ajutatoriu si de manipulatiune.

III. Despartiementu: Tabul'a ungaro-regia judecatória in Pest'a cá tribunalu de apelu.

Pentru causele civile.

I. Senatu. Presiedinte: Georgiu Zsivora.

Judii: Sandru Monászterly, Leonu Marschalko, Georgiu H'aris, Alexiu Toth, Emericu Nagy, Nandoru Dani, Sigismundu Kaszay.

Notariu: Antoniu Orosz.

II. Senatu. Presiedinte: Iustinu Urbanovsky.

Judii: Carolu Pápay, Georgiu Ráth, Emericu Burian, Ioane Illutz Oláh, Bela Barta, Ioane Ferenczy, Ioane Veszprémi, Géza Farkas.

Notariu: Franciscu Tokés.

III. Senatu. Presiedinte: Iosifu Nyevitzkoy.

Judii: Ioane Beke, Samuilu Masierievicziu, Béla Perczel, Nicolau Mersics, Nicolae Agorasztо, Sandru Oszvald, Stefanu Szentmihályi, Gustavu Kiss.

Notariu: Carolu Szerdahelyi.

IV. Senatu. Presiedinte: Ioane Perlaky.

Judii: Emiliu Dimits, Antoniu Wettstein, Felice Czorda, Iosifu Sárkóny, Béla Csernák, Augustu Szabó, Iosifu Kautz, Radu Sutteö.

Notariu: Franciscu Öffner.

V. Senatu. Presiedinte: Stefanu Fábry.

Judii: Colomanu Blaskovits, Franciscu Ferenczy, Mihailu Balo, Sigismundu Beöthy, Carolu Tölgyesy, Iosifu Lendvay, Iosifu Dobos, Ioane Kovács.

Notariu: Iosifu Braidswer.

Pentru causele urbariale.

Presiedinte: Samuilu Szabo.

Judii: Ignatiu Végh, Samuilu Nagy, Ladislau Horváth, Benjaminu Csillog, Leopoldu Matyasovszky, Paulu Csapo.

Notariu: Teodoru Wentzel.

Pentru causele criminale.

I. Senatu. Presiedinte: Ioane Stmrecsanyi.

Judii: Iosifu Bovónkovits, Sandru Hertzeg, Ladislau Bogdán, Ferdinandu Aszt, Ilie Horváth, Antoniu Rimely.

Notariu: Ignatiu Végh junior.

II. Senatu. Presiedinte: Leopoldu Fülöp.

Judii: Emericu Csacsko, Stefanu Kudlik, Adolfu Kállay, Antoniu Plainer, Endrei Csik, Nicolau Körvélyéssy.

Notariu: Iuliu Szinovácz.

Pentru crimele de presa.

Presiedinte: Iosifu Sárkány.

Judii: Iosifu Dobos, Stefanu Szentmihályi, Victoru Farkas, Ferdinandu Dani.

Notariu: Iuliu Jakabfalvay.

Acést'a este impartirea prima, carea inse se schimba din candu in candu. Spre folosulu advocatiloru si partiloru litigante romane, a scris'o.

Florianu Varga m/p.,
„Alb." advocatu romanu in Pest'a.

Romani? — 4! Eca egalitate maghiara!

Dictionariulu ungurescu-romanescu compusu de G. Baritiu, 1869, formatu 8° mare 41 cóle se afla depusu spre vendiare la librariele din Brasiovu, Sibiiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, cu pretiulu originale fixu a 3 fl. 70 cr. legatu tiépenu cu piele si 3 fl. 20 cr. v. a. legatu usioru.

Acei domni, cari voiescu a trage acestu dictionariu deadreptulu dela auctoriu prin posta, suntu rogati, a se intielege cu expeditiunile postali, cá in casu de a nu afla pe ddnii adresati acasa indata in primele 3—4 dile dupa sosirea pachetelor, se nu le mai remita, ci se le pastreze pe locu celu pucinu 14 dile, dupa cum le suna instructiunile. —

CURSURILE

la bursa in 12 Oct. 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 82	cr. v. a.
Augsburg	—	—	122 „ 50	„ „
London	—	—	125 „ 65	„ „
Impromutulu nationalu	—	59	„ 90	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%		69	„ 10	„ „
Actiile bancului	—	—	722 „ —	„ „
„ creditolui	—	—	255 „ —	„ „

Redactoru respundietoru
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.